

INHOUD

Inleiding (door Jan Braks)	7
Opmerkingen bij de vertaling	12
Brieven van George Catlin	13
Schilderijen van George Catlin	377

INLEIDING

George Catlin vond het allemaal van een onweerstaanbare schoonheid en werd er mateloos door gefascineerd: de wildernis ten westen van de Mississippi, de eindeloze prairievlakten, de vrij rondzwervende indianenstammen, de enorme bizonkuddes, de groepen wilde paarden, de bergen, heuvels, rivieren en stroompjes, de weidse sterrenhemel bij nacht. Keer op keer schrijft hij in zijn *Letters and Notes on the Manners, Customs, and Conditions of North American Indians* hoe mooi de uitdossing van een indiaan of indiaanse was, hoe prachtig in de verte een vaag blauwe bergketen opgloorde, hoe schilderachtig het landschap was waar hij doorheen trok, hoe geboeid hij had toegekeken bij wedstrijden en spelletjes van indianen.

Maar Catlin besepte tegelijkertijd dat het niet lang zou duren of de wilde, nog niet door de blanke beschaving beroerde indiaan, de bizon waarvan de indiaan afhankelijk was, de bevers en vissen in de rivieren en de prairies met huilende wolven zouden verdwenen zijn. Toen hij begin jaren dertig van de negentiende eeuw de gebieden ten westen van de Mississippi in trok om de zeden en gebruiken van de 'primitieve' indianen met pen en penseel vast te leggen, had de American Fur Company er al handelsposten opgezet en was er door het Amerikaanse leger her en der al een fort gebouwd. De indianenstammen, prairies, Rocky Mountains en de natuur waren nog min of meer ongerept te

noemen, maar binnen een paar jaar, wist Catlin, zou een grote golf blanke kolonisten de Mississippi oversteken om de gebieden in bezit te nemen en zo de *frontier*, de ‘beschavingsgrens’, doen opschuiven totdat de Stille Oceaan was bereikt. En daarmee zouden ook de pokken en whisky hun intrede doen, zaken waartegen de indiaan geen verweer had. Catlin had ten oosten van de Mississippi aanschouwd welke verwoestingen ziekten en alcohol hadden aangericht onder de stammen aldaar.

George Catlin werd op 26 juli 1796 geboren in Wilkes-Barre, Pennsylvania, en was de vijfde in de rij van veertien kinderen die Putnam en Polly Catlin op de wereld zetten. Het jaar daarop verhuisde het gezin naar een boerderij op de oevers van de rivier de Susquehanna in New York, waar hij opgroeide. Hij raakte al op jonge leeftijd geïnteresseerd in indianen. Ze zwierven weliswaar niet meer rond in het beboste dal waar hij woonde, maar in de bodem waren nog sporen van hun vroegere aanwezigheid zichtbaar, en van oude kolonisten kreeg hij verhalen te horen over de moordpartijen die de indianen in het verleden in de omgeving hadden aangericht, en dit moet met name op zijn verbeelding hebben gewerkt omdat zijn moeder in 1778 tijdens het roemruchte bloedbad in de Wyoming-vallei in Pennsylvania gevangen was genomen door indianen.

Op zijn eenentwintigste ging hij op aandringen van zijn vader rechten studeren in Litchfield, Connecticut. Hij voltooide de studie en vestigde zich daarna als advocaat in Lucerne County, Pennsylvania. Maar de advocatuur had niet zijn hart, en hij besloot zich toe te leggen op zijn grote passie, de schilderkunst. Hij verkocht zijn juridische boeken en al zijn bezittingen ‘behalve mijn geweer en vistuig’ en vertrok in 1823 naar Philadelphia, destijds de culturele hoofdstad van de Verenigde Staten, waar hij zich verder bekwaamde in de schilderkunst en de kost verdiende met het schilderen van portretten. Maar ook dit gaf hem geen voldoening. ‘Ik... zocht in die tijd,’ zoals hij later schreef, ‘in mijn gedachten voortdurend naar een onderwerp of zaak waarover ik zo enthousiast was dat ik er mijn leven aan kon wijden.’ Aan zijn rusteloze zoeken kwam plots een eind toen hij op een dag een gezantschap van indianen uit het ‘Verre Westen’ zag dat onderweg

naar Washington voor even halthield in Philadelphia. Daarna wist hij wat hem te doen stond en besloot hij ‘de geschiedenis en gewoonten van deze mensen vast te leggen in schilderijen, en behalve de dood zal niets mij ervan weerhouden hun land te bezoeken en hun historicus te worden’. In 1830 vertrok hij naar St. Louis, ‘de poort naar het westen’, waar hij generaal William Clark ontmoette, die in 1804-1806 samen met Meriwether Lewis leiding had gegeven aan de beroemde onderzoeksexpeditie in Louisiana Territory, het gebied ten westen van de Mississippi dat de Verenigde Staten in 1803 hadden gekocht van Frankrijk. Clark was op dat moment hoofdinspecteur van Indiaanse Zaken en had in die functie veelvuldig contact met de indianenstammen in het westen. Hij stond positief tegenover de plannen van Catlin, bood hem de gelegenheid om in zijn kantoor portretten van indianen uit het omliggende gebied te schilderen die zaken kwamen bespreken, en nam hem onder andere mee naar een vergadering met indianenstammen in Fort Crawford (in de huidige staat Wisconsin). Catlin had zo al snel een portefeuille vol doeken van indianen bij elkaar, maar hij wilde verder naar het westen, naar gebieden waar nog echte wilde stammen woonden die tot dan toe betrekkelijk vrij waren gebleven van blanke invloeden. In het voorjaar van 1832 kreeg hij daartoe de kans toen de stoomboot Yellow Stone van de American Fur Company voor het eerst vanuit St. Louis uitvoer om via de rivier de Missouri Fort Union aan de monding van de rivier de Yellowstone (in het huidige Noord-Dakota) te bereiken.

De drieduizend kilometer lange tocht voerde Catlin door landschappen waarvan hij vanaf het dek van de boot enthousiast schilderijen maakte. Daarnaast begon hij aantekeningen te maken van wat hij zag en meemaakte, die hij in 1841 zou publiceren in een uitgave met de titel *Letters and Notes on the Manners, Customs, and Conditions of North American Indians*. Bij aankomst in Fort Union trof hij onder meer Blackfeet, Crows, Ojibwa's en Assiniboins aan, die, oordeelde hij, behoorden ‘tot de fraaist ogende, best toegeruste en mooist geklede stammen van het continent’. Hij vond er zo veel prachtige ‘modellen’ voor zijn penseel dat hij als een bezetene werkte om ze vast te leggen op doek.

Vanuit Fort Union keerde hij via de Missouri in een kano met twee Frans-Canadese pelsjagers, Ba'tiste en Bogard, terug naar St. Louis. Onderweg bezocht hij twee dorpen van de Mandans, waar hij een grote reeks schilderijen maakte van onder andere de O-kee-pah, een opzienbarende religieuze plechtigheid van vier dagen waarbij jonge krijgers werden onderworpen aan gruwelijke foltering. Catlin was een van de weinige blanken die deze rituelen ooit in hun geheel zouden aanschouwen. De pokken zouden de stam een paar jaar later bijna totaal wegvagen.

In 1834 maakte Catlin zijn tweede grote tocht in indiaans gebied, deze keer in gezelschap van een regiment dragonders dat vanuit Fort Gibson (in het huidige Oklahoma) op expeditie ging om namens de Verenigde Staten kennis te maken met de Comanches en een vriendschapsverdrag met hen te sluiten. De expeditie werd geteisterd door ziekte en ontberingen die menig soldaat het leven kostten, en ook Catlin werd ernstig ziek, maar herstelde en keerde terug met schilderijen van de Comanches, Kiowa's en Waco's.

Van de reizen die hij in de twee jaar daarna maakte, dient vooral zijn tocht naar de pijpsteengroeve (in het huidige Minnesota) gememoreerd te worden. Tal van indianenstammen hadden hier eeuwenlang de zachte rode pijpsteen vandaan gehaald waarvan ze hun pijpen maakten. De steensoort zou later ter ere van hem de naam 'catliniet' krijgen.

In 1837 keerde Catlin terug naar Albany, New York, om uit de schilderijen en indiaanse artefacten die hij had verzameld een 'Indiaanse Galerie' samen te stellen, een tentoonstelling met een toegangsprijs van vijftig cent. Hij trok ermee langs de grote steden aan de oostkust, New York, Philadelphia, Washington en Boston, en had er veel succes mee. Honderden Amerikanen kwamen zijn schilderijen bekijken en luisteren naar zijn lezingen over het Wilde Westen. Toen de belangstelling in 1839 terugliep en er niet meer genoeg entreegeld binnenkwam om de kosten van transport, het huren van zalen en het drukken van affiches te dekken, besloot hij zijn geluk te beproeven in Europa. Ook in Londen en andere Engelse steden en later Parijs werd zijn Indiaanse Galerie aanvankelijk druk bezocht. Catlin was zelfs

kortstondig een beroemdheid en ontmoette koningin Victoria, koning Leopold van België en koning Louis Philippe van Frankrijk, maar zijn inkomsten bleven achter bij zijn uitgaven en hij raakte in diepe schulden. Toen zijn crediteuren in Europa zijn Indiaanse Galerie in 1852 dreigden op te eisen en te verdelen, nam Joseph Harrison, een rijke Amerikaan, de collectie van hem over tegen betaling van zijn schulden. Hij verscheepte de schilderijen naar Philadelphia en sloeg ze op in een magazijn in zijn stoomketelfabriek, waar ze tientallen jaren zouden liggen wek-wijnen.

Catlin liet zich echter niet uit het veld slaan door deze tegenslag. In de jaren vijftig maakte hij reizen naar Zuid-Amerika en de westkust van Noord-Amerika om ook daar de indianen in onge-repte staat vast te leggen op canvas. Toen hij uiteindelijk in 1870 terugkeerde naar New York, had hij een nieuwe verzameling schilderijen bij zich, 'Catlin's Cartoon Collection', die hij op uit-nodiging van Joseph Henry, de eerste secretaris van het Smithso-nian Institution, tentoonstelde in een vertrek in de Smithsonian Building in Washington, waar hij ook een ruimte kreeg om te schilderen. In 1872 stierf Catlin in Jersey City.

De oorspronkelijke Indiaanse Galerie van Catlin kwam in 1879 als geschenk van de erfgenamen van Joseph Harrison aan de na-tie in handen van het Smithsonian Institution. De werken waren door verwaarlozing en een brand in de fabriek ernstig bescha-digd en werden in 1883 tentoongesteld, maar verdwenen daarna weer voor ruim een halve eeuw in een magazijn. Pas in de jaren vijftig en zestig van de twintigste eeuw herleefde de belangstel-ling voor Catlins werk. Zijn schilderijen werden schoongemaakt en hersteld en weer tentoongesteld in musea in de Verenigde Staten en West-Europa, en in 1961 sierden zelfs zevenentwintig schilderijen van Catlin de muren van het Witte Huis in Wa-shington.

Jan Braks

OPMERKINGEN BIJ DE VERTALING

Ik heb me bij mijn keuze uit de brieven van George Catlin hoofdzakelijk beperkt tot de veruit interessantste delen: zijn tocht per stoomboot en per kano over de Missouri, zijn tocht met een regiment dragonders van het Amerikaanse leger naar de Comanches, en zijn bezoek aan de pijpsteengroeve. Verder heb ik stukken in brieven weggelaten – aangeduid met ... – waarin Catlin zich te buiten gaat aan breedsprakigheid, uitgebreide beschrijvingen geeft van indiaanse artefacten en door hem gemaakte schilderijen, of vertelt over zaken die hij al een keer aan de orde heeft gesteld.

Bij de samenstelling van deze bloemlezing heb ik gebruikgemaakt van de volgende uitgaven:

George Catlin, *Letters and Notes on the Manners, Customs, and Conditions of North American Indians*, volledige tekst in twee delen, van een inleiding voorzien door Marjorie Halpin (Dover Publications, New York, 1973)

George Catlin, *North American Indians*, geredigeerd en van een inleiding voorzien door Peter Matthiessen (Penguin, Londen, 1996)

George Catlin, *Letters and Notes on the North American Indians*, geredigeerd en van een inleiding voorzien door Michael M. Mooney (Gramercy, Avenel, New Jersey, 1975)

BRIEF 1

Aangezien de hiernavolgende bladzijden op dringend verzoek van een aantal vrienden inderhaast zijn samengesteld uit de reeks brieven en notities die ik heb geschreven tijdens mijn meerdere jaren durende verblijf en reizen onder enkele van de wildste en verst weg wonende indianenstammen van Noord-Amerika, leek het me het beste mijn boek te beginnen met deze bladzijde, af te zien van een voorwoord en zelfs een opdracht en het wat dat laatste betreft hierbij van ganser harte louter op te dragen aan degenen die de moeite willen nemen het te lezen...

Derhalve stel ik mijn lezers niets in het vooruitzicht en laat ik het aan hen om te ontdekken wat het boek te bieden heeft en steek ik van wal met mee te delen dat ik een jaar of dertig, veertig geleden ben geboren in Wyoming in Noord-Amerika, uit ouders die deze prachtige en befaamde vallei kort na het einde van de revolutiestrijd* en het afschuwelijke indianenbloedbad** binnentrokken.

Het eerste deel van mijn leven verdeed ik min of meer nutte-

* De onafhankelijkheidsstrijd (1775-1783) van de Amerikanen tegen de Britten, ook wel de Amerikaanse Revolutie genoemd. (vert.)

** Catlin doelt hiermee op een door indianen aangericht bloedbad onder kolonisten in de Wyoming-vallei. (vert.)

loos, met in de ene hand zonder veel geestdrift een boek en in de andere stevig en gretig een geweer of een vishengel.

Op aandringen van mijn vader, die praktiserend advocaat was, liet ik deze lievelingsbezigheden varen, en ook mijn incidentele hobby met het penseel, dat al een plek in mijn hart had veroverd, en begon ik onder leiding van Reeve en Gould uit Connecticut rechten te studeren om er mijn beroep van te maken. Ik bezocht twee jaar lang de colleges van deze geleerde rechters, slaagde voor mijn examens en was ... gedurende een periode van een jaar of twee, drie in mijn geboorteland actief als advocaat, waarna ik welbewust mijn juridische boeken en al mijn bezittingen (behalve mijn geweer en vistuig) verkocht, van de opbrengst penselen en verfpotten aanschafte en me in Philadelphia zonder leraar of raadgever toeleigde op de schilderkunst.

Ik verdiepte me aldaar een aantal jaren nauwgezet in de schilderkunst, maar zocht in die tijd in mijn gedachten voortdurend naar een onderwerp of zaak waarover ik zo enthousiast was dat ik er mijn leven aan kon wijden. En toen arriveerde er in de stad plotseling een gezantschap van een stuk of tien, vijftien edele en waardig ogende indianen uit de wilde gebieden van het Verre Westen, uitgedost en toegerust in heel hun klassieke schoonheid, met schild en helm, met tuniek en mantel, bontgekleurd en versierd met kwasten, geknipt voor het palet van een schilder!

Deze vorsten van het woud stapten een paar dagen in stille, stoïcijnse waardigheid rond in de stad, gehuld in hun met afbeeldingen getooide gewaden en met op hun hoofden de veren van de krijgsadelaar, waarmee ze de aandacht en bewondering trokken van degenen die hen aanschouwden. Daarna vertrokken ze naar Washington en bleef ik mijmerend en treurend achter, wat ik lange tijd deed, totdat ik tot de volgende besluiten en conclusies kwam.

Zwart en blauw linnen en beschaving zijn voorbestemd om de luister en schoonheid van de natuur niet alleen te verhullen, maar ook teniet te doen. De mens is, in de eenvoud en verhevenheid van zijn natuur en niet ingetoomd en niet geketend door kunstmatige vermommingen, zonder meer het mooiste model voor een schilder, en het land waar hij vandaan komt, is beslist de beste studie

of scholing in de kunsten: zodanig is, zo is afgaand op de modellen die ik heb gezien mijn stellige overtuiging, de wildernis van Noord-Amerika. En voor een man is het een waardig levensdoel om de geschiedenis en gewoonten van deze mensen vast te leggen in schilderijen, en behalve de dood zal niets mij ervan weerhouden hun land te bezoeken en hun historicus te worden.

Ik was onuitsprekelijk verrukt over dit besluit. Ik zou komen te vertoeven te midden van deze levende modellen voor mijn penseel en bovendien, om aan eten te komen en ter bescherming, mijn hierboven genoemde dierbare spullen weer ter hand gaan nemen, die lange tijd in de stad hadden liggen roesten en vergaan, zonder de verwachting dat ik er ooit weer plezier aan zou beleven.

Mijn besluit was definitief, en ik sprak erover met mijn vrienden en familie, maar niemand viel me bij of was er blij mee. Ik deed eerlijk en oprecht mijn best, maar het had geen zin om in te praten op mensen die zich in hun bezorgdheid en angst alle denkbare problemen en gevaren voor de geest haalden en niet de reikwijdte en het belang van mijn plannen begrepen, en ik brak met hen, met mijn vrouw en bejaarde ouders, en zo werd ikzelf mijn enige raadgever en beschermer.

Met deze vaste voornemens ging ik in het jaar 1832 op weg, gewapend, uitgerust en bevoorrad, en trok ik de uitgestrekte, ongebaande wilde gebieden in die bekendstaan als het Verre Westen van het Noord-Amerikaanse continent, met een opgewekt hart, bezielde door de enthousiaste hoop en het vertrouwen dat het me ondanks alle gevaren en ontberingen zou lukken me staande te houden in een leven gewijd aan de literaire en grafische portrettering van de levenswijze, gewoonten en aard van een interessant mensenras, dat in rap tempo van de aarde aan het verdwijnen is – en daarmee de helpende hand te bieden aan een stervend volk dat zelf geen historici of biografen bezit om nauwgezet zijn eigen uiterlijk en geschiedenis vast te leggen, en zo wat er te redden is aan de vergetelheid te ontrukken ten behoeve van het nageslacht en dat als een mooi en rechtvaardig monument te vereeuwigen ter nagedachtenis aan een waarlijk hoogstaand en edel ras...

De indianen (zoals ik hen zal noemen), de wilden of rode mensen van de wouden en prairies van Noord-Amerika, zijn op dit moment voorwerp van grote interesse en enig belang voor de beschaafde wereld, met name vanwege hun verhouding tot de beschaafde volken in de wereld en hun snelle afname. Een talrijk volk waarvan de oorsprong buiten het bereik van menselijk onderzoek ligt, waarvan de vroege geschiedenis verloren is gegaan, waarvan de bestaansperiode als volk bijna ten einde is, waarvan het land in een korte tijdsspanne van 250 jaar voor drie vierde deel in handen is gevallen van de beschaafde mens, waarvan onderwijl twaalf miljoen lichamen de aarde hebben gevoed, dat ten prooi is gevallen aan whisky, de pokken en de bajonet, waardoor er op dit moment nog maar een klein deel over is, dat nog korte tijd te leven heeft, in de bange overtuiging snel eenzelfde lot te zullen ondergaan...

De indianen van Noord-Amerika ... met lang zwart haar, zwarte ogen, lang, recht en lenig van gestalte, nu in aantal minder dan twee miljoen, waren oorspronkelijk de onbetwiste eigenaren van de aarde en kregen dit recht op hun gebieden van de Grote Geest die hen aldaar had geschapen, waren ooit gelukkige en welvarende mensen die alle gemakken en genoegens van het leven genoten die ze kenden en zodoende hogelijk op prijs stelden, waren met zestien miljoen en zonden dagelijks met zijn allen gebeden op naar de Almachtige en woorden van dank voor zijn goedheid en bescherming. Slechts een paar honderd jaar geleden drongen blanke mensen hun land binnen, en het zijn er inmiddels dertig miljoen, die nu op de beenderen en as van twaalf miljoen rode mensen vechten om rijkdom en weelde; zes miljoen zijn er ten prooi gevallen aan de pokken, en de rest aan het zwaard, de bajonet en whisky. Deze instrumenten van hun dood en vernietiging zijn geïntroduceerd en op hen losgelaten door hebzuchtige blanke mensen, wier voorvaderen nota bene waren verwelkomd en omhelsd in een land waar de arme indianen hen hielp en voedde met 'aren van groen graan en pemmikan'. Van de twee miljoen die er op dit moment nog zijn, zijn er al 1400000 slachtoffer geworden van de inhaligheid van de blanke mens en vernederd, ontmoedigd en verloren geraakt in

de verbijsterende ontreddeering die het gevolg is van het drinken van whisky en de daarmee gepaard gaande zedeloosheid. Het resterende aantal leeft in hun wilde gebieden nog overeenkomstig hun primitieve gebruiken en is nog niet beroerd door vrees of liefde voor de blanke mens en zijn verlokkingen.

Met deze mensen heb ik grotendeels mijn tijd doorgebracht, en de hiernavolgende brieven gaan voornamelijk over hen en hun zeden. Hun gewoonten (en louter die van hen) zijn, zoals ze zijn te aanschouwen, geheel natuurlijk en ik heb ze als zodanig willen vastleggen en bewaren voor toekomstige generaties...

De lezer zal me derhalve, om mij goed te begrijpen en uit deze brieven de juiste informatie te halen, moeten volgen naar gebieden die heel ver van de beschaafde wereld liggen; hij zal de stad New York achter zich moeten laten, de Alleghany moeten overtrekken en een tocht maken tot ver voorbij de machtige Missouri en zelfs de voet en top van de Rocky Mountains, circa vier- tot vijfduizend kilometer van de Atlantische Oceaan. Hij moet de vele theorieën vergeten die hij heeft gelezen in boeken over indiaanse barbaarsheden, wrede slachtpartijen en moorden, en zich zo veel mogelijk ontdoen van de verschrikkelijke vooroordelen die hij vanaf zijn kindertijd heeft gekoesterd tegen dit ongelukkigste en slechtst behandelde deel van het ras van zijn medemens.

Hij moet bedenken dat hij, als hij de wilden van Noord-Amerika heeft gezien zonder zo'n tocht te maken, slechts zijn blik heeft gericht op hen die de frontier bewonen en dat hij (naar alle waarschijnlijkheid) op basis daarvan zijn conclusies heeft getrokken. Het zijn mensen wier gewoonten zijn veranderd, wier trots is geknakt, wier land is geplunderd, wier vrouwen en dochters schandelijk zijn misbruikt, die beroofd zijn van hun gebieden, wier lichamelijke krachten zijn verzwakt en uitgeput door overmatig whiskygebruik, wier vrienden en verwanten voortijdig ten grave zijn gedragen, wier aangeboren trots en waardigheid ten slotte hebben plaatsgemaakt voor de onnatuurlijke verdorvenheden die beschaafde hebzucht hun heeft opgedrongen, om vervolgens in stilte gevoed en vergroot te worden door een intens gevoel van onrecht en onrechtvaardigheid, en die belust

zijn op de gruwelijke wraak die vaak wordt gepleegd door mensen die kapot zijn gemaakt door geraffineerde vormen van mishandeling en daarvan nog niet weerhouden worden door de weldadige invloeden van verfijnde, morele beschaving. De lezer doet er daarom, als hij een grondige kennis van deze mensen meent te bezitten, ook al is het slechts op basis van de boeken en kranten die hij heeft gelezen, goed aan ten minste even halt te houden en niet meteen een oordeel te vellen over de geaardheid van een volk dat door toedoen van zijn vijanden in stervensnood verkeert, dat niet de middelen bezit om zelf zijn annalen op te tekenen, dat in zijn naaktheid met eenvoudige wapens vecht tegen kanonnen en buskruit, tegen whisky en staal en ziekten en tegen gepantserde strijders die hen onafgebroken in de grond trappen, en die ten slotte in de gebieden die ze de arme wilde hebben ontruikt triomfantelijk vertellen over zijn wreedheden en barbaarsheden, terwijl zijn beenderen in stilte rusten onder de velden waarin ze met hun ploegscharen voren trekken.

Zo groot en rampzalig is de ongelijkheid tussen de wilde en de beschaafde mens in aantallen, wapens en afweermiddelen, ondernemingszin, nijverheid en scholing dat de eerstgenoemde vrijwel altijd en overal zowel in vrede als in oorlog, en eens te meer nadat zijn pijp en zijn tomahawk samen met hem ten grave zijn gedragen en alleen nog zijn aard rest om toegevoegd te worden aan de bladzijden der geschiedenis, aan het kortste eind trekt, en dat hij het aan zijn vijand heeft toevertrouwd om zijn nagedachtenis recht te doen.

Onder de talloze historici van deze vreemde mensen bevinden zich echter een paar vrienden die hun recht hebben gedaan, ook al komt dat, zoals aan alle vormen van recht eigen is wanneer dat wordt toebemeten aan de arme indiaan, steevast te laat of wordt het ergens zo ver weg verschaft dat het vruchteloos is, net als wanneer zijn vijanden onafgebroken in zijn buurt zijn en effectief de middelen van zijn vernietiging toepassen.

Sommige schrijvers, heb ik tot mijn leedwezen geconstateerd, hebben de geaardheid van de Noord-Amerikaanse indiaan omschreven als duister, meedogenloos, wreed en uitermate moorddadig. Volgens hen bezit de indiaan zo weinig positieve eigen-

schappen dat zijn bestaan niet van een hogere orde is dan dat van een bruto. Anderen daarentegen hebben hem op een hoog niveau geplaatst, zoals ik me gerechtigd voel te doen, als eerbaar en hoogst intelligent persoon, en weer anderen, zowel vrienden als vijanden van de rode mensen, hebben hem bestempeld als een ‘anomalie in de natuur’!

Ik heb geen tijd noch de wens om hier weerwoord te bieden aan deze merkwaardige bewering en beperk me tot de opmerking dat deze typering veeleer van toepassing is op dat deel van de mensheid dat het verst is afgedwaald van de natuur, dat wil zeggen, degenen die zonder bedenkingen het gebied binnendringen en overlopen dat de Grote Geest, zijn schepper, hem heeft toebedeeld.

Op grond van wat ik heb gezien van deze mensen voel ik me gerechtigd te zeggen dat hun geaardheid geenszins vreemd of onberekenbaar is, maar eenvoudig en gemakkelijk te leren kennen en begrijpen als we de juiste middelen aanwenden om ons ermee vertrouwd te maken. Hoewel er donkere kanten aan zitten, zijn er tal van elementen om hun geaardheid te loven en aan te bevelen ter bewondering van de verlichte wereld. En ik hoop dan ook dat de lezer die dit verslag aandachtig doorleest genegen zal zijn om samen met mij tot de slotsom te komen dat de Noord-Amerikaanse indiaan in zijn natuurlijke staat een eerlijk, gastvrij, trouw, moedig, krijgsvol, wreed, wraakgierig, meedogenloos, maar tegelijkertijd eerbaar, nadenkend en religieus persoon is...

Ik ben er op grond van mijn langdurige vertrouwdheid met deze mensen volledig van overtuigd dat de tegenspoed van de indiaan hoofdzakelijk te wijten is aan onze onwetendheid met betrekking tot hun ware natuurlijke geaardheid en zeden, waardoor we steeds wantrouwig afstand van hen hebben gehouden, met als gevolg dat we hen louter beschouwen als vijandige tegenstanders die de stelselmatige oorlogvoering en mishandeling waarmee ze onafgebroken geconfronteerd worden niet meer dan verdienen...

Het woord *savage*, zoals gebezigd in algemene zin, wordt naar mijn mening misbruikt en vormt een belediging voor de mensen die ermee worden aangeduid. Van oorsprong betekent het feite-

lijk niet meer dan ‘wilde’ of ‘wildeman’, en een wildeman kan door zijn Schepper wel degelijk begiftigd zijn met alle menselijke en edele eigenschappen die zetelen in het hart van een getemde mens. Derhalve heeft ‘savage’ door onze onwetendheid en angst of beduchtheid ten aanzien van deze mensen een nieuwe betekenis gekregen en gebruikt bijna de gehele beschaafde wereld het woord ter verwijzing naar de meest barbaarse, wreedste en moordlustigste lieden die er bestaan...

Ik heb in de zeven à acht jaar waarin ik van tijd tot tijd tochten maakte zo’n drie- tot vierhonderdduizend indianen bezocht en hen zo in een bijna oneindige verscheidenheid aan omstandigheden leren kennen en kan vanwege hun zeer vele en beslist vrijwillige uitingen van gastvrijheid en vriendelijkheid niet anders dan hen bestempelen als een van nature vriendelijk en gastvrij volk. Over het algemeen ben ik in hun land verwelkomd en heb ik de beste behandeling gekregen die ze me konden geven, zonder te hoeven betalen voor mijn verblijf. Ze hebben me vaak met gevaar voor eigen leven door gebied van hun vijanden geëscorteerd en me geholpen bij het oversteken van bergen en rivieren met mijn onhandige bagage. En hoe kwetsbaar ik in al deze omstandigheden ook was, geen enkele indiaan heeft me ooit verraden, me een klap gegeven of bij mijn weten ook maar iets van mij gestolen.

Dit spreekt boekdelen betreffende (en is een bewijs van, als de lezer me wil geloven) de rechtschapenheid van deze mensen, en met name wanneer daarbij nog, zoals zou moeten, in aanmerking wordt genomen dat er in hun land geen wetten zijn op basis waarvan een man gestraft kan worden voor diefstal, dat sloten en sleutels bij hen onbekend zijn, dat onder hen nooit de tien geboden verbreid zijn; een dief heeft bij hen geen menselijke vergelding te duchten behalve de schande die zich in de ogen van zijn naasten als een stigma aan zijn persoon hecht.

Aldus heb ik in deze kleine gemeenschappen ondanks het ontbreken van alle vormen van rechtspraak, hoe vreemd het ook lijkt, vaak meegemaakt dat er zo’n mate van vrede, geluk en rust heerste dat zelfs koningen en keizers hen erom zouden benijden. Ik heb gezien dat rechten en zedelijkheid werden beschermd en

kwaad werd rechtgezet, en ik heb liefde en genegenheid tussen man en vrouw en tussen ouders en kinderen aanschouwd in de eenvoud en voldaanheid van de natuur. Ik heb onvermijdelijk hartelijke en duurzame banden met enkele van deze mensen opgebouwd welke ik niet wens te vergeten, die me in hun hart hebben gesloten en me bij ons afscheid hebben omhelsd en mij en mijn zaken hebben aanbevolen in de hoede van de Grote Geest.

Hopelijk is de lezer om de hierboven genoemde redenen bereid me te vergeven dat ik zo lang en zo uitvoerig heb stilgestaan bij de rechtmatigheid van de aanspraken van deze mensen, en dat ik soms blijk heb gegeven van droefheid wanneer mijn hart bloedt vanwege het lot dat het restant van hun onfortuinlijke ras te wachten staat; de rotsen, beesten en zelfs vogels en reptielen in hun land zullen hen verre overleven, belaagd als ze worden door hun medemens, door wiens hebzucht de aardse rampspoed van de indiaan, zo valt te vrezen, maar één einde zal kennen: het graf.

Mij rest, alvorens deze brief af te sluiten, slechts te herhalen dat de stammen van de rode mensen van Noord-Amerika als volk ten ondergang gedoemd zijn, dat ze (om hun eigen prachtige beeldspraak te gebruiken) ‘snel de weg naar de schimmen van hun vaders zullen gaan, in de richting van de ondergaande zon’, en dat de reiziger die deze mensen wil zien in hun natuurlijke eenvoud en schoonheid zich onverwijld op weg moet begeven naar de prairies en Rocky Mountains, want anders zal hij hen slechts zien zoals ze nu te aanschouwen zijn in de frontiergebieden, als een mand dood wild, gekweld, opgejaagd, bloedend en dood, beroofd van hun veren en kleuren, onder wie het vergeefs zoeken is naar een ordening of moraal of een maatstaf aan de hand waarvan hun ware natuurlijke aard te bepalen is, in plaats van een verdorven en onbegrijpelijke bende vol wreedheid en barbaarsheid zoals maar al te vaak over hen is opgetekend.

Ik sluit deze brief zonder verdere opmerkingen af en leid mijn lezers direct het hart van het indiaanse gebied binnen en vraag hun slechts om vergiffenis dat ik zo lang heb uitgeweid, en om geduld wanneer ze (zoals ik die verre wereld heb doorreisd) de volgende bladzijden doorkruisen op zoek naar informatie en rationeel vertier, om zo de ware aard van deze ‘vreemde anomalie’

van de mensheid te ontdekken in de eenvoudigste elementen van zijn natuur, onvermengd en niet ondergedompeld in de raadselen van het verlichte en moderne leven.